

ОБСЛУГОВУЮЧА КООПЕРАЦІЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ

М. М. Тимошенко, к. е. н.

Житомирський агротехнічний коледж

Здійснено оцінку сучасних тенденцій та проаналізовано рівень розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів зони Полісся Волинської області. Обґрунтовано необхідність розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації як пріоритетного напрямку розвитку сільських територій досліджуваного регіону.

Постановка проблеми. Трансформації аграрного сектора, які відбулися в Україні за останні роки, дали змогу збільшити валове виробництво сільськогосподарської продукції, проте не сприяли соціально-економічному розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільського населення. Тому, стратегічною метою економічної і соціальної політики на селі нині має стати забезпечення комплексного, багатofункціонального розвитку сільських територій [2]. В умовах необхідності покращання економічної захищеності селян та переходу на більш високий рівень соціально-економічного розвитку постає проблема активізації теоретичних і практичних досліджень, що встановлюють рівень впливу обслуговуючої кооперації на сільський розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток сучасної теорії і практики обслуговуючої кооперації зроблено вітчизняними економістами-аграрниками: П. Березівським, Ф. Горбоносом, М. Гриценком, В. Зіновчуком, О. Крисальним, Д. Крисановим, М. Маліком, О. Могильним, Л. Молдаван, О. Пантелеймоненком, В. Цимбалом та ін. Незважаючи на велику кількість і різноплановість проведених досліджень, окремі питання, пов'язані з обґрунтуванням ролі обслуговуючої кооперації у забезпеченні сільського розвитку окремих регіонів залишаються недостатньо вивченими, що й обумовило вибір напрямку дослідження.

Мета і методика дослідження. Метою даного дослідження є обґрунтування необхідності розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації як пріоритетного напрямку соціально-економічного розвитку сільських територій Західного Полісся. Теоретичною та методологічною основою дослідження були діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних процесів; законодавчі, нормативні акти, наукові розробки

та публікації вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. В процесі досягнення мети використовувались такі спеціальні методи та прийоми дослідження: абстрактно-логічний; економіко-статистичний (прийоми – порівняння, табличний); монографічний; аналізу і синтезу.

Виклад основного матеріалу. В результаті проведених досліджень, визначено, що в зоні Західного Полісся існують соціально-психологічні та організаційно-економічні передумови для успішної діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, як однієї з найбільш перспективних складових інфраструктури аграрного ринку, що покликана задовольняти економічні та соціальні інтереси дрібних товаровиробників [3].

У Волинській області станом на 1.01.2016 р. зареєстровано 29 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК), з них 22 – багатофункціональні, 4 – заготівельно-збутові, 1 – переробний та 2 – інші. Функціонує 15 обслуговуючих кооперативів, які надають послуги із обробітку землі, посіву зернових, овочів, посадки картоплі, обмолоту зернових, переробки зерна на корм тваринам, заготівлі та реалізації сільськогосподарської продукції, в тому числі молока. В зоні Полісся реально функціонуючими є 6 обслуговуючих кооперативи, з яких 2 створено у 2015 р. в рамках проекту *«Місцевий розвиток, орієнтований на громаду – III»*.

Варто відзначити розвиток СОК «Барвінок» Шацького району, який був створений у 2006 р. за сприяння проекту міжнародної благодійної фундації «Хайпфер Прожект Інтернешнл». Кооператив визнано показовим молочарським сільськогосподарським обслуговуючим кооперативом області та надано державну фінансову підтримку у 2009 р. в розмірі 240 тис. грн. СОК «Барвінок» нараховує 64 члени, які утримують 48 корів. На даний час кооператив здійснює заготівлю молока від власників особистих селянських господарств на території 5 сільських рад Шацького та Любомльського районів. Станом на 01.01.2016 р. заготовлено і здано 314,4 т молока. Крім того, кооператив надає послуги з помолу зерна, придбання насінневого матеріалу, мінеральних добрив та штучного осіменіння корів. Між кооперативом та районним відділом освіти щороку укладаються договори про постачання молока в шкільні заклади Шацького району.

СОК об'єднують дрібних товаровиробників і залучають їх до процесів вертикальної інтеграції, надаючи можливість отримувати прибутки не лише від сільськогосподарського виробництва, а й від наступних стадій руху виробленої ними продукції: заготівлі, зберігання, передпродажної обробки, продажу. Однак, самим селянам сьогодні

створити матеріально-технічну базу неможливо, тому партнерами виступають проекти міжнародної транскордонної діяльності, область, райони. В рамках проекту «*Місцевий розвиток, орієнтований на громаду – III*» обслуговуючим кооперативам «Датинська криниця» (обробіток землі, заготівля кормів), «Скарби Тура» (послуги по фасуванні дерев'яних паливних брикетів) Ратнівського району та «Бортнів – Екопродукт» (обробіток ґрунту в тепличному господарстві), «Риковичі Агро Продукт» (послуги по переробці та фасуванні зерна) Іваничівського району передбачено на закупівлю обладнання кожному по 40 тис. дол. США, в т. ч. співфінансування з обласного бюджету.

Обслуговуючий кооператив «Датинська криниця», який знаходиться в Ратнівському районі, як було зазначено вище, створений в рамках того ж проекту. Кооператив на даний час уклав договір на придбання обладнання, відповідно до виділеного І траншу коштів ЄС в сумі 25 тис. дол. США, а саме: трактор «Беларусь-892», косарку роторну, картоплесаджалку, агрегат ґрунтообробний, плуг, граблі-ворошилки, відвал лопати. Із даного переліку наразі придбано трактор та косарку роторну. Співфінансування з обласного та районного бюджетів становить 88,4 тис. грн. За ці кошти планують придбати дискову борону та картоплезбиральний агрегат. Кооператив нараховує 19 членів, які мають в обробітку до 40 га землі. Основна мета кооперативу – об'єднання товаровиробників у СОК, що дасть змогу отримувати якісні послуги по мінімальних цінах. Голова кооперативу – Мельник Олександр Олексійович, має сільськогосподарську освіту і переконаний в необхідності розвитку кооперації на селі. Кооператив буде займатись наданням послуг з обробітку ґрунту при вирощуванні картоплі, квасолі та гарбузів. Нині кооператив надає послуги по косінню трави своїм членам по ціні 6 грн. за сотку, в той час як вартість такої послуги у місцевих фермерів – 12 грн. Вище наведене вказує на непересічне значення обслуговуючої кооперації для забезпечення сільського розвитку регіону: забезпечується продуктивна зайнятість, зростають доходи селян та їх життєвий рівень, покращується соціально-економічний розвиток сільських територій регіону.

Слід зазначити, що в «Комплексній програмі розвитку агропромислового комплексу Волинської області на 2016–2020 роки», затвердженій рішенням Волинської обласної ради від 10.03.2016 № 3/23, з метою поліпшення технічної оснащеності СОК та модернізації й оновлення їх матеріально-технічної бази, передбачено: часткове відшкодування вартості холодильного, пакувального, сортувального, сушильного, технологічного та допоміжного обладнання з переробки плодовоовочевої продукції (2000,0 тис. грн з обласного та місцевого

бюджетів) та часткове відшкодування вартості техніки та/або обладнання вітчизняного виробництва (1800,0 тис. грн) [1].

Висновки. Вважаємо, що подальше створення обслуговуючих кооперативів дасть змогу захистити інтереси дрібних сільськогосподарських товаровиробників шляхом вирішення питань переробки і збуту сільськогосподарської продукції, постачання мінеральних добрив, насіння, сільгосптехніки, технічного обслуговування тощо. Тому саме сільськогосподарська обслуговуюча кооперація, яка направлена на захист економічних та соціальних інтересів сільських мешканців, є перспективним напрямом розвитку сільських територій зони Полісся Волині.

Список використаних джерел

1. Комплексна програма розвитку агропромислового комплексу Волинської області на 2016–2020 роки», затверджена рішенням Волинської обласної ради від 10.03.2016 № 3/23 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agrovoly.com/program.php?news=739>.
2. Концепція розвитку сільських територій : проект // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/apk?nid=10183>.
3. Соколова А. О. Роль сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в розвитку господарств населення Волинської області / А. О. Соколова, Н. В. Дудченко, К. С. Пахольчук // Вісник ЖНАЕУ. – 2012. – № 1 (30). – Т.2. – С. 53–63.